

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ (УЧЕБНИК) СО НАСЛОВ
„НОВИНАРСКА ЕТИКА” ОД ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР Д-Р АНДОН МАЈХОШЕВ,
ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 1102-48/12 од 191 редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет одржана на ден 3.3.2020 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

1. Вонреден проф. д-р. Трајче Стојанов, Факултет за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев»-Штип,
2. Вонреден проф. д-р. Јадранка Денкова, Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев»

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис **НОВИНАРСКА ЕТИКА** од од вонреден проф. д-р Андон Мајхошев наменет за студентите од прв циклус на студии од насоката Медиумски студии и односи со јавноста при Правен факултет на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот Комисијата до Наставно-научниот совет на Правен факултет го поднесува следниот

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот

Учебникот „Новинарска етика” од вон. проф. д-р Андон Мајхошев претставува континуирана заложба на авторот да ја оформи потребната литература за предметот Новинарска етика наменет за студентите од прв циклус на студии на насоката Новинарство и односи со јавноста, односно Медиумски студии и односи со јавноста на Правниот факултет. Учебникот е подготвен за потребите на студентите од студиската програма Новинарство и односи со јавноста и таа ги содржи сите предвидени тематски целини што се опфатени во предметната програма Новинарска етика, застапена во прва академска година (II семестар во рамките на предметот Медиумско право и етика) и втора академска година (III семестар), со неделен фонд на часови (2+2+1).

Податоци за обем на ракописот

Проблематиката што е предмет на рецензијата е претставена во текст од вкупно 172 страници, од кои на три страници се поместени над 91 релевантни библиографски единици, од монографски единици, периодични списанија, статии, извештаи и интернет страници, во најголем дел странска литература што ги покрива подрачјата што се третирали во трудот. Исто така, во трудот се користени најважните меѓународни и регионални акти на ООН, Советот на Европа и ЕУ, кои се тесно поврзани со човековите права од аспект на новинарската професија. Трудот е пишуван во А4 формат со нормален проред, употребен е фонт *Arial*, големина на буквите е 11. Обемот на трудот и неговата содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов

Нагласуваме дека досега во нашата држава е објавен учебник со ист наслов од проф. д-р Дејан Донеv на УКИМ, меѓутоа содржината на ракописот и пристапот во пишувањето на учебникот што е предмет на рецензија значајно се разликува концептуално, содржински, методолошки и теоретскиот кон тематските целини опфатени во учебникот.

Краток опис на содржината.

Учебникот е напишан на оригинален начин и во него е содржана, речиси, целокупната проблематика од етиката во новинарството. Може да се каже дека трудот претставува научен материјал со висок квалитет, кој може да се примени за стекнување на широки знаења од доменот на новинарството и новинарската етика како за студентите, така и за пошироката јавност. Во таа смисла, учебникот како учебно помагало претставува основен едукативен пишан стручен материјал, приспособен на потребите за образование и едукација во областа на новинарската етика. Затоа сметаме дека овој учебник е од извонредно значење како од теоретски, така и од практичен аспект.

Од содржински аспект, учебникот е структуриран во три дела и тоа: во **Првиот дел** се дадени основните карактеристики на новинарството и новинарската професија, столбовите на кои се потпира новинарството, како и улогата на медиумите и новинарите во општеството.

Вториот дел се однесува општо за теоретските аспекти на етиката и моралот, додека **третиот дел** се фокусира на Етичките аспекти на новинарската професија, каде подетално се разработени сите професионални и етички стандарди на новинарската професија.

Пред да ги истакнеме нашите оценки за трудот, како и предлогот, најнапред во скратена форма ќе ја презентираме неговата содржина.

Во **Делот I** од учебникот авторот дава одговор на две суштински прашања поврзани со насловот на учебникот. Тие прашања се: Што е новинарство? Што е работата на новинарот и новинарството? Во рамките на овие прашања авторот го објаснува значењето и моќта на зборовите, спакувано во една либерална теорија и филозофско гледиште на слободата на изразување како темел на демократијата и медиумската професија.

Во **Делот II** авторот дава приказ на еволутивниот развој на Етиката низ призмата на повеќе политичко-филозофски теории и правци и религиски погледи од античкиот период до днешен ден. Во рамките на ова теоретска целина авторот ги одредува поимите на етика и морал, ја објаснува разликата помеѓу етиката, моралот и правото, ја објаснува разликата помеѓу теориската и практичната етика. Исто така, во рамките на вториот дел од учебникот, авторот во неколку систематизирани поглавја подетално се задржува на теориското објаснување на поимот **морал**, каде авторот ја определува дефиницијата на моралот, манифестационите форми на моралот, а ги објаснува и фундаменталните морални категории како што се: доброто и злото, моралните вредности, должноста и толеранцијата. Исто така, во рамките на овој дел, авторот се задржува на филозофските основи на теориите на моралот, религиските извори на етиката, позитивните и негативните карактеристики на личноста, мобингот во новинарската професија, односот на етиката и политиката, универзалноста на етиката, етиката и човековите права, современите етички концепции, професионалната етика, професионалната етика на новинарите во Република С. Македонија, односно Кодексот на новинарите на Македонија, Декларацијата за правата и обврските на новинарите, Декларација за принципите на однесувањето на новинарите и теоретскиот концепт на саморегулацијата.

Во Делот III авторот се осврнува на прашањето на новинарската етика низ призмата на професионалните стандарди на новинарската професија. Во рамките на овој дел, во учебникот детално се анализирани најважните професионални стандарди на новинарската професија во кои спаѓаат следните: точно информирање, слобода на изразување и слобода на медиуми, цензура и автоцензура, правата и одговорноста на новинарот и медиумот, политичката култура и медиумите, медиумите и бизнисот, рекламирањето и прикриеното рекламирање, заштита на авторски права и плагијаторство, заштита на приватноста (право на приватност), заштита на малолетници и лица со посебни потреби, малолетни престапници, основни принципи на УНИЦЕФ за известување за деца, известување за самоубиства, известување за несреќи и лични трагедии, известување за маргинилизирани групи и поединци, новинарите и политиката, новинарската етика и изборите, заштита на изворот на информација, говор на омраза (*Hate speech*), декриминализација на клеветата, право на одговор и исправка, презумција на невиност, корупцијата, медиумите и новинарите, известување за различностите, разликување на вести од коментар, некои други етички прашања на новинарската професија, сензационализам, сатанизација и медиумски линч, секундарна виктимизација, новинарски прогнози и шпекулации за одредени настани, известување за време на војна, извртување на вистината (спинување), лажни вести, медиумска писменост, медиумите и манипулирањето со јавноста, меѓународна контрола на остварување на слободата на медиумите, улогата на УНЕСКО во промоцијата и заштитата на слободата на печатот (медиумите) во светот и др.

ЗАКЛУЧОК

Учебникот со наслов „Новинарска етика» на авторот вон. проф. д-р Андон Мајхошев методолошки, систематски и логички е подреден на современ начин каде во три дела и 29 поглавја (тематски целини) се прикажани и објаснети најважните етички поими и категории на новинарската етика како важна новинарска дисциплина. Материјата е презентиранијата на еден јасен, сфатлив, студиозен, стручно-методолошки начин поради што студентите ќе можат оваа материја без тешкотија да ја совладаат. Сметаме дека овој труд ќе им овозможи на студентите да се стекнат со потребните знаења за оваа област, а ќе даде придонес и во научната и стручната јавност и затоа со големо задоволство препорачуваме да биде објавен.

Врз основа на погоре изнесеното, предлагаме на Научно - наставниот совет на Правниот факултет во Штип ова учебно помагало (учебник) со наслов „Новинарска етика» од вон. проф. д-р Андон Мајхошев да го одобри за издавање.

Штип, 10.3.2020 г.

Рецензенти

1. вон. проф. д-р Трајче Стојанов с.р.
2. вон. проф. д-р Јадранка Денкова с.р.